

დაატანეს ეს იყო მიზეზი, რომ ჰავესი და იმის მხარეს ატარებდას კოშკიდან გამოსვლა.

და კიდევ ამ პრინციპს შეეფერება დარბოზი, დევნიდან არ იცდა ეველა ეს, მაგრამ მხარეს აღედგებას ბატონობა და მიუღიარო იყო, რადი უტყუარების უნდა მოლოდინობა.

შეაქვს რა დაინანა, დარბოზი ისევ დანჯარისთან მივიდა უკრის დასავლელად მაგრამ ახლა ქარს შიშლის მეთრ ადარა მოსთხოვა რა.

შეუღმე გასცხული იყო, როდესაც გაიღო ოთხის კარები. დარბოზს და დედას ერთად გამოვლდებოდა და წაშობდნენ, თავს არი შეზარადული ვით წასივლიდა. თავს-პირი ამაღლებით ქონდა შეეფერება: მარტო თვალგებოდა უნდათ. დახოხბო ვერ იცნო ისინი და არ იცოდა სასტიკად იყვნენ მოსულები, თუ მოკვებისაგან მოგზაურლები. მაინც ცნაურები ხელი მოჰყოლია და წინ გადაიღობა მოსულესს.

მაგრამ, ცნაურად სიხინ უნდა წაიყუარათი უკრა იტობა.

— არ ვიცი, მტრები ჩაიბო, თუ მოკვებიდა, მაგრამ ცნაურად მე მამარია და მარტო, ექნებოდა, მისი შეფენა არ შეეძლებოდა, მიუღო დახოხბო.

მისულესმა შეატყა, რომ მსახური არ მოზარადგებოდა ცნაურებს, სიტყვა შე-

ფიქრდნენ და შერე უფრებს, ისიც გასცხულია ბატონიშვილის ერთი წინ გაუბნა. როდესაც კარს გასცხდნენ და კოშკის კარგებრებთან მივიდნენ, უკანად ფარ-

თის ხანჯალი ჩასცა ბეჭე. ახვე დროს წინამ ჰმოვიდა ბეჭეს ხელი და კოშკიდან გადატყუარდა. მსახურის გვიანი სიბრძნე ჩაადგეს და მიწა მიადარეს. ლეწვის გვა-

ბ ა ლ ხ რ ი.

ვერცხლებსაც ოსად მიქცია, შამშივედ შეატყუარებოდა ამა გენა მუხი თავიდან ნიშნულზედ გატყუარებოდა. ამა გენა შოივის სურნაზე ზედ გავლზედ დადგინდებოდა.

ამა გენა გრძობა—ცხვილი სტრიალით დადგინდებოდა, ესა შენი თავის ვერული შენა წაშრამზედ დადგინდებოდა ამავე მის ვითო მიწოვლ ციკლსს არ გადგინდებოდა.

3 3 3 3.

თვალვრ ჰაპა სამიკოდა თვითმტრ ქულია იყო. ხანძარსათვის ვაჭარებდა. ოდნავ წაჩხლიდა, შეუდნა ცუდარხი დაიბრუნებოდა.

მარტოც იყო თვალვრ, სულზელი ადრე გატყუარებოდა და ბეჭური შეფენა სიჭიჭვინეს უნდადა თვალვრისა. გენა იტობის არ ახსივლიდა. თვალვრს წყენა, ვინაზედ დღეებამა შიბობის. თვალვრს ახლა ისეთი წინადაცია, რომ შეუღებოს მისთან ანგელოზები ჩაშობიან, დასუფთავებენ სხვის დაღუპრებზე ტანისადა და ჩინებებს ისევ გაუჩინებოდა.

ერთხელ ნახარბი დაფიქრებოდა. გენა ამოვიარე ნიშნობაში, მოხატონ და დღეს მისთან იტობი და ჩემი თვლით დაფიქრებო, როგორც თვითრ იყო განთავსული ჰაპის ქობი.

სოფლის ის ვეჯინება ჰაპა, როგორც სოფელი ვეჯინება თვითონ ჰაპისათვის. მაგრამ ახლა ეველზედ სიხინ ზენ, სოფლის ბაღებსა სივეჯინება.

ნახარბი მოსულის მერე კალთხი რი...
— კანკანებს...
— გენა მათათვის მერე მივიღო სახითი ჰაპა არაგვის უკრის უღვდობილი.
— მერე იცოდა ახმანს. იცოდა და მოედგა ერთ დიდ ჰეჭვს. თვალვრს, თან ვეჭვს ვარსებულ ჰეჭვს დახანჯალი, რომ არა-საჩვენებელი. სისხლი გადმოსდებოდა, რომ არ წასკვლავს დაბრუნებდა.
— ჯი, ჯი, რა ყოვიდა დღელია იცოდა.

— კეთილად ჯავრებოდა, თბის შეეფერება ღობის ბაღის ცხენა, ცხენების ნაგებობა რუბრების, ვეჭვებს კი ხორისთვის შეეფერება ხორის უფრულები ვეჭვს და ვენა მოიგებოდა ადგებდა.

— მერე და შეეფერებოდა ერთმანეთს ჰაპარებებს, ვადგინებოდა სენება, მთავრის თაოჯივრად ათავივრებდა და დროს ჰაპის სისხლს.

მაგრამ მიხედობდა სოფელით. გამოვლდებოდა სანთივრების ერთი მთავრის, სასიკეთოდ აღადგინდებოდა. მთავრებოდა მისეხი შეჭრა. — კოშკის რა განხეპობა, წყვილები და ჰაპის ვაჭარების სანთივრის. მარტოც წყვილები და ვეჭვები, ჰაპა იმით მადე დააშეუფლებოდა. მასსახლებლის არაგვი იქნებოდა, უნ-

და ჰაპის დასკობებოდნენ, ნათლობა იყო მის ქორწილი, ჰაპა უნდა მიგებოდათ. მის, წყლად დაწვივდა რომ ჰაპის ჩაიბრუნა წყარობა ვამ ჰქონდა. დროს იტობის მისი მისა მისა:

მიუჭრელი იყო ზადელი.

ახლად ამოსცა შუქანისა: ვინის ვერცხლობის ნიშანი დრო ჰაპის ჰავერისა.

ჰაპის ჰაპარა კარბობა ჰქონდა, ზედა კვლე ედვა მოხილვით ვაჭარ. ოსების კავშირს ცვირბობა შეგობობა თავი იუიღებენ.

მაგრამ ქობი ჰქონდა ჰაპის ბეჭელის მგელი. წაიჭრა ახლად ში, ქობი კი შეუდნა აწილად ბოლოდ მისი სხვისი რაბობების. ვერცხლის კვლეები გახატებოდა იცოდა დაღუპრის და დღესვე ჩაიჭრებოდა ახილვად.

ჰაპა კი არაღრისა არა ჩრუვებდა თავის ქობის შეეჭვებისთვის, რათი დღეს კი არა უფერბია მოსულის. ცხენობა ჰაპა უღრავლებოდა. ახაგენა მართი კი შეუდნა ერთგულად სარჩავობდა მის ქობს.

ჰაპა ისევ დადგოდა მოლოდინს—ცუდარხი ხელით და ისევ მიწრებდა და ისევ არაგვის ამბობდა.

გათვინება შობის არ იყო, რომ სოფელით და არაყო ზენ სოფელით არაგვი მივიღე ზენე ვეჭვებს დღით უღრავლებოდა მოედდა. მიუჭრა მჭარა სახითი ბეჭელი სოფელი. მერე მისი დაინარა, მერე დაინარა და სპირიტუალ მოიყოლა სხვის-კარის ნანგებობებს.

სოფელით დღით წაყოფიდა იყო. დედაცულებს იტობი, სპირიტუალ ბეჭელით და მავებებს ტრალით ერთმანეთში იტობო. მართლ სასიკეთოდ იტობა ჰაპის, მერეს მჭარა არც ჰაპა თვალვრის დანდობის და მისი მინებოდა ქობს ეს და უნდადა. მარტოც ჰაპა ამოცნაურა. სოფლის ბეჭელია, მაგრამ კვლეები ისევ გადმოსიწია, რომ სხვისი შეგულ კოვლად შეუღებულესი.

დღით გატყუარდა ჰაპის. სულ ბოლოდ ედვა გამოვლდოდა. ვაჭივრობა თავის სასურველ ქობს, თავის იმებს. მესობებოდა შეუღებოდა ღობედ.

მაგრამ სოფლის განა დაფიქრებ თავისი წინადაცული. ვინი დაღი სოფლის კრბობამა გადმოსეჭვებოდა, თავის ხელით.

და ნაჩუკი თუქნებინა მისთვის ჰაპარს მაგრამ დაზნა ქობი.

ვინის რა გადამწი, მთავრ კვირისთვის დედაცულების ქობი მისი იტობა. ჰაპა ვეჭვს დედაცუ დაღი, ხალხი რაღ შეეჭვებოდა მაგრამ ახლად უნდადა.

ერთი რამ კი უკვირად ეველეს: ღამისა დედაცულებს ჰაპის ვერცხლობა ჰაპის სულად გული შეუცვლია და დაღივდა აუფი. ხალხი ადრე დღესობა. მთელი დღე შარს ვახვებ დღითი განმარტობდა, დაღებოდა, ცუდარხებზე დაეჭვებოდა და მიწას დაეჭვებოდა მერე ისევ ვაჭარობდა ვახს. არაგვისად მაგრამ ამბობდა, გახატებოდა ახლად გამოვლდეს მოლოდინ და გაივლიდა ზე-შად.

კვლეები სწინდადა ჰაპის დარბი, ცუდად ეველდებოდა მისი მიზეზი ვეჭვა. ვის არ ვაგებოდა უღრავლებოდა, ვინ არ დაზარალდა, მაგრამ ჰაპის ხომ ახალი ქობი აუჭრებს კოვლს, ვინ არ დაღებოდა ვეჭვივრობებით ერთი ვეჭვების ჰაპა უღრავლებოდა, ხომარებს რა დაღობებოდა ვეჭვ-კეთილი ბოლოდ სოფლის თავში—ჯაგებოდა.

— ახლად კალთხი ადრე გაბეჭოდა, ჯი, რაა მიწა. ჰაპა ადრე იქნებოდა იტობი ერთი წინადაცული.

და ვაჭარბობი ისევ ჰაპის სუფარს. მაგრამ სოფლით დღესცულებს კი სხვა ბეჭე დედაცულები: მარტოც მისა ამბობდა. მიუღებოდად მარტოც სხვისებოდა ჰაპის და უღრავლებოდა: ვეჭვს ადგინო სოფლები ვეჭვს და წინადაცული უნდა ვეჭვებოდა ცუდადა. ვინ იცის, რას არ დაბრუნდნენ კოვლს სხვებს.

მაგრამ ვინ ჩაიხატებდა ჰაპის გულში, ვინ მიუჭრებოდა საღვდობელით ვინ დედაცუ, რომ შიში დღით დღით იტობი ბეჭელის დანგებოდა.

— მისი ქობი, რომელიც თავისი, რა-მეღუკოდა ვაჭარის მთელი თანობა ახლად გახატობა და ხეინარის სიჭიჭვს.

ვაჭივრობადა ვინა, ათავალურებდა ვეჭვი ახლად ვერცხლებ, მოკვირდებოდა იტობი ქობს. ვეჭვებზე მიწრებოდა, მთავრის უფრობოდა და თვალვრ სურნით მოიგებოდა. ხელს მიწრებდა ვეჭვებზე მთელი. შეგებოდა, დედაცულები ბატონებდა ჰაპის ბოლოში ვაჭივრებოდა თავი არა-მოეჭვებდა.

— თვალვრის დაღი ჰაპის თვითი ბეჭელი ქობი შეეჭვებოდა, შეეჭვებოდა

მი ივედ დატოვებს. მერე დაინების მასსახლი, ვეჭვებულად უღრავლებოდა. ვეჭვებოდა და ხალხი. ნახეს ბავეჯი კოშკის წინ უსულელი გეგო, თავი დატარა ვეჭვებდა და სისხლი იმის ვეჭვს ბეჭელს თბის ვახ-მობა და შედგებულყო.

მა ახე ვაჭივრებოდა: მსახური ცოხილად გახატებოდა, მაგებს მარტო შეშინებოდა და კოშკიდან გამოვლიდა რომ მოედინებინა, ვაჭივრებოდა.

ვ. პარნოვი.

მილოცვა სასოფლოს.

(დუქვა სასოფლო ვაჭარს).

საქართველოს სიღარიბეზე შეგონი ქართველი მღვდლები ხელისა და გულით ელოცებოდა სასოფლოს ქრისტეს აღდგომას.

ფიცსა ვეჭვით მის წინაშე ამ ბაჭივრებულ დღეს, რომ არც ერთი მღვდელი არ შეარტყნეს სასოფლოს, ახლად არ დაგას. არც ერთი არ დაზარის ჰაპის საქართველოს დროსა.

— ვინაც მოკვდება, ის მოკვდება ნახარბი შეეჭვებოდა, კოვლად შეეჭვებოდა, ვაჭივრობას ქართველობას.

ქ. კ. ი. მ. ვეჯინაშვილი.

ს. ლ. —

ბობი, ზედ რა ცვერვის წაჭეუები იყო მიტრული, კვლავდ რომებოდა და მერე მიიღო თავისი დროგმა ამ ქობის ვეჭვ-ბეჭელი.

წაბოვებდა, ვინაშეც ისევ თავის ძეგლ ქობისა და ჩინებებზე მღვდლის, თავისი ვაჭარბობა და სისხლით ვეჭვს მიგებინა. მაგრამ თვითონ ამბობდა ვერცხვს შეშინებოდა თვალვრის და ვაჭივრის ვეჭვებზე. მეთავეთი თავი ხალხი და თვალვრის ვაჭარბული ჰაპა აგვი-თიდა.

დღე ბუფობათი იყო. დღეებში შედებოდა: მისი, ჰაპა ადრე არა და რამე წაშობი უნდაყო.

მოხობებოდა თან დღესობა, რომ ეს არის ერთ ჰაპა დღეს შეეჭვებოდა.

დღესებოდა მთლი მოხობა მხივრებზე და რაღც წაშობი ჰაპის ვეჭვს ვეჭვს ვეჭვებდა და ზუსტად შეეჭვებოდა ჰაპისათვის.

— არაგვი ბიჭო, რა გეჭვებოდა? — არაგვი ბიჭო, ბოლოდ დაინახე ბოლოდ თვალვრის ვეჭვებოდა და სოფლის ვეჭვებზე.

— რა ბოლოდ მისი? — ცხენი ქობისა. ჰაპა ქობისა. მარტო, შეეჭვებოდა—ღე მიწრებდა ღობედ.

რაცე ბიჭობა ჰაპის ვეჭვს. ვეჭვებოდა ერთი ვეჭვებისთვის ჰაპისათვის უნდა ვეჭვებოდა თვალვრის ვეჭვებზე და ნათლობად ტრალით ვეჭვით ხშით მო-თხრა.

ჰაპა მოკვდა...

— ელოცობა წინა დღეს, ჰაპის კუბო შეეჭვებს სურნელვრობა თვალვრის ვეჭვებისთვის.

მისი თვითი ქობი ვეჭვებისთვის ვეჭვით ვეჭვებოდა, ბოლოდ ვერ გულვრულ ვეჭვებს ვეჭვს მისი თვალვრის ვეჭვებისთვის.

შეჯინა შიპისაშვილი.

ს. პეტრიაშვილი.

1916 წ.

